

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди

Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

Совет партия-чазак төлөөлери ГДР-ге баар

Германиянын Социалисттик Чангыс аай партия-зынын Төп Комитетинин, Герман Демократтыг Республиканын Күрүне Чөвүлелинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин чалаанын ёзууга СЭКП ТК-нын Чингине секретары эш Л. И. Брежневке баш-таткан совет партия-чазак төлөөлери ГДР-нин 20 чыл оюнун байырлалына кирип, Герман Демократтыг Республикага баар.

Специалисттин мурнуку чүүлү

ХОЙ АЖЫЛЫНДА ЧУГУЛА КАМПАНИЯ

Амгы үеде тармк боозадыла хой мадды баш санын өс-түрүшүн, уксалыг болгаш продукттуг шынарын дүргөт, массалык белилеринин кол аргазы болур. Хой ажылында бо чугула кампанияны шын организастаар болза, кызыраар чуртку эи ээсөөдөр.

Бо чылдын республикага 215 муң хойну тармк боозадыла-га киштер, оң 75 хуузулга курстанчаларын уксалыг көшкарларын үренин амылаар. Тес-Хем районда кур-станчалда түс черин элита болгаш бирги кластын база бодун дүгүт жок көшкарларын үрени-биле бодун дүгүт хойларын тармк.

Эрткен чылдарда болган четтес түнөөлөргө өөрөшп көргөш, бо чылдын ээзон хой ажыл-агыйлар хой мадды тармк боозадыла белеккенде ай-шаала чуртунан. 116 пункту-гун 86-ын сентябрда амылаар. Сентябрьдын 20-ге чедир 98 муң хойну тармк, азы эрткен чылдын бо ээзонде турганында 16 муң хой болган. Барым тараа ээзонин амыл-агыйлары бо чугула амыл организастаар ээзон. Барым-Хемтин, Чоон-Хемтин, Улут-Хем районнар хой тар-мыр планын кол муруурун күсөөдөн алган. Бин-Хем, Тес-Хем болган Эртэн районнар хой ажыл-агыйларында бо амыл эрткен чылдын хойлар дөргө чурт турар.

«Барым», «Сут-Хем», «Улут-Хем», «Болшевик» совхозтар-нын, «Чодураа», «Ак-Орк», «Мөр» колхозтарын хой пунктулары бажылаан хойларын байтайгы тармалган доозула. Байтайгы тармалда хойларын чам-дын боозадыл барып бодурун барымдаалам, 12-18 хо-ну эрткенде ийги хыналда тармалган чорудар чугула. Байтайгы тармк боозадыла пунктуларын амылдын үр-дүгүтүн 40-45 хонуу болур, а хойларын массалык оол-даалык база ол хире үеде эртер. Пунктуларын амыл-дын үрүгүтүшүн жок кызыраар болза, эки үр-түшүлө чедир адымда, кызыраалык хой болур.

Угүнде негеледе ёзууга алды негеледе амылдар турган, «УТКА 25 чыл», «Сут-Хем» совхозтарда, «Хамык» колхозта чамдык пунктулар ий-үш негеледе амыл-даам чыгес. Бир пункту тарма ёзууга 1500 хой ола-жыр турбуге, ээзон хой ажыл-агыйлар мону саткайын, хойун санын көдүктөп чүд бар. Ылангыя «Шекер», «Найраа», «Мекетей», «Тилекед» совхозтарга пункт бүр-үгүтүшү муң амык хойну тармк, а «Торгалык» совхозка 8000 хойга чүдө чамдык пункт амылдар.

СЭКП обкомунун плениумун доозадыла тармк бооза-дыла пунктуларын немей тулар дугайында амылдын күсөөтүнөй турар. Хойларын пунктуларга ий-үш хо-нуу бурунгаар экээр ужуругу турбуге, 12-15 километр черлерден чамдык хуле сүрү келген, ол-да дордан та-рышканын чоруда бээр таварылга бар. Олар чүд үзүктө-лө боозадыла чамдык пунктуларга чогур терматорга тургустунаттар турар. Тымкык көшкарларын доозадыл тарма ёзууга чертербес болган оон-да өсө чөткөстөр бар.

Тармк боозадылган үеинде оон технологиянын шак мынчалар үрөс чорук калчылда тартышпас. Ындыг чорук амылдын шынарын куулаар, чорук хойга ошаштыр өсөш хураган амылга чедир дордан ий амылдын специалистери болгаш хойжулар мык билер ужуругу.

Тармк боозадылган амылдын бели мергендиги, дүр-жугалыг техниктер чорудар болза, эки түнөөлөргө чедир алдырн чамдык амыл-агыйларын чиктерин көргүсөш. Чикээ, «Сут-Хем» совхозта Ч. Ондар, «Эгес» совхозта С. Монгуш, К. Херте, «Өк» совхозта Н. Дербин мынчалар тех-никтер тараан хойларын талду чүс хуу ап турда, бо чы-дын республикада төртүр 100 хойга ошаштыр чүдө 78 ху-раган алдынтан болгай. Ылангыя «Өк» совхоз төртүр хой-ларын болган кыс дөтөөлөргө шуптузун тармк боозады-лага киригеш, амылдын шынарын чоруктамын түнөөлөдө 100 хой бүрүздөн 97 хураганын алган турда, Бин-Хем ра-йонун колхозтарында бо көргүдүр 82 болган. Чоон-Хемчикте СЭКП-нин XXII съездин атыг совхозтун хойжуларын 100 хойга ошаштыр алган хурагын районун ортумак көр-гүдүгүн 17 боонун «Шекер», «Мира-Бажы», «Күш-ажыдык хосту», «Найраа» совхозтарын бо чылдын 100 хойга ошаштыр алган хурагын чүдө 55-тен 66 били чеккен.

Бо чиктерден ол көргөс, тармк боозадылган чогур негеледе ёзууга эки организастаан черлерде болган ошү ду-ду шынарын чорукта черлерде түнөөлөргө дык амылдын бодун турар-дыр.

Тармк боозадылган амыл, хой санын хойларга бол-ган кыс дөтөөлөргө сула ээриктелген чорудар. Бо талаа-мыл улу чөткөстөр база бар. Колхозтарга, совхозтарга 1511 көшкар чөткөй турар болган бар көшкарларын чамдык-амын шынарын куду. Улут-Хем районда бар көшкарларын 30 хуузу, Чоон-Хемчикте 497, Барым-Хемчикте 295 көш-карын согуур ужуругу апарган.

Байдал мындыг турбуге, айткан районнар хой ажыл-агыйларында, кодо амыл-агый бодуруге эргелдери-ни-даа удуругулар болган специалистери боттуг хем-чегер абыян турар. Уксалыг мал амылдын каттыжым-а-жылыда «Эгес», «Өк» совхозтардан амылган көшкарлар-ы ол районнар хой ажыл-агыйлары ача чедир санын абыян турар бо талаа-мыл сатып амыр чорукта талыктыр турар. Боттарын бар көшкарларын хой муруу улу чөткөстөргө болган куду шынарын бодун турар-даа, Ын-р, Монгуш-Тайга, Бай-Тайга районнар хой колхозтарын тармк боозадылган амылалай турар. Каа-Хем, Танды рай-оннар хой ажыл-агыйлары бо амылдын херек кырылда эге-лөөнөр.

Хойларын тармк боозадылган чорудун, көшкарларын амылган турарында бар чөткөстөргө дарий чайлаар ужу-ругу. Тармк боозадыла пунктуларын амылдын докта-мал контролду тургузар. Хойну тармк боозадыла — хой амылдын эи чугула кампания. Амылдын хуусаал-рын шын ишлп алырында, амылган турар көшкарларын шынарында, технологияны сатырында хойун баш са-нын немай өсүрери чедир адылар. Моон ужурунда бо амыл бүгү хойжуларын, амыл-агыйларын болган боду-руге эргелдери-нин зоветспецалисттерин, удуругу-ларын кишөөнөйин төүтүр турар ужуругу.

А. ТЮТИНА,
республиканын күркүсаямдыла
стационарнын директору, зоотехник.

1925 ЧЫЛА
ГЕДЕЛОТТИНГЕН

1969 ч.
ОКТАБРЬ

3

ПЯТНИЦА
№ 233 (8079).

Өртөө 2 көп.

СОВЕТ-ПОЛЬША ЧУГААЛАЖЫШКЫННАР

Октябрынь 1-де Кремльге совет-польша чугаалажышкы-ныннар эгелдэн, мында кирип турарлар болза:

Совет талаан — СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежнев, СЭКП ТК-нын Политбюро кежигуну, ССРЗ-нин Ми-нистрлер Чөвүлелинин Даггазы А. Н. Касыгин, СЭКП ТК-нын Политбюро кежигуну, СЭКП ТК-нын секретары А. П. Кири-ленко, СЭКП ТК-нын кежигуну, ССРЗ-нин Министрлер Чөвү-лелинин Даггазынын оралакчысы, ССРЗ-нин Курпанынын даггазы Н. К. Байбаков, СЭКП ТК-нын кежигуну, ССРЗ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даггазынын оралакчысы М. А. Ле-сачко, СЭКП ТК-нын кежигуну, ССРЗ-нин Даштын херек-тер министрини бирги оралакчысы В. В. Кузнецов болгаш албанын өсө-даа кижиери киришкен.

Польша талаан киришкенер — ПНАП ТК-нын Бирги се-

кретары В. Гомуля, ПНАП ТК-нын Политбюро кежигуну, ПУР-нук Министрлер Чөвүлелинин Даггазы Ю. Цирпанович, ПНАП ТК-нын Политбюро кежигуну, ПНАП ТК-нын секретары Б. Ящук, ПНАП ТК-нын Политбюро кежигуну, ПУР-нук Даш-тын херектер министри Е. Енджхавский болгаш өскөлөр-даа.

Чүрөткн ханызыдан, аны-дүмалышкы байдалга эрткен чугаалажышкыныннар үезинде СЭКП-нин болгаш ПНАП-тын, Совет Эмелинин болгаш Польша Улус Республиканын аразында харылзааларын болгаш бүгү талаагы кадды амыл-а-жылгын улам ынай хөгжүдөргөй болган кыш айтырларын база найзынга-даа сонуугалдыг элзеп турар, дөдөгй тала-зы-биле өйү келген чамдын айтырларын чугаалажып көр-гөн.

Октябрь 2-де Кремльге совет-польша чугаалажышкыныннар угулунчүм. Чугаалажышкыныннар чүрөткн ханызыдан аны-дүмалышкы байдалга эрткен, Октябрь 1-де чугаалажып эгел-дэн айтырларын талазы-биле санал-анал чугаалажып доозулган. (СЭТА).

АЖААП АЛЫШКЫННЫ ОРГАНИЗАСТЫГ ДООЗАР

В. Н. ФИЛИПОВ,
СЭКП ТЫВА ОБКОМУНУН ИЙГИ СЕКРЕТАРЫ

Үе даштыг. Чугула хуу бү-рүз эвес, харын шак, миву-та бүрүз үелги бодун тур-рар ажаап алышкынын кампаниясында ол онза кескү. Унелинин ужуру чүд дөргө, амгы байдалда дүжүт багыт эвес болган, ош-сиген эки үг-ген. Ынчала-даа чазын бол-гаш чайын бодус наг хат-тары, шууганнарын, кандааш-кыны-биле тарааныларын күзөл-соруун шөнен көргөт, күзүп чаашкынын, хар чаап турар апарган. Мындагы бай-дал турда, бодустуу амыл-а-жылга удуз белик организастыг, таралжычы сатыгыр, ко-ву амылдарында болган ырак оларларда амылган турар ки-жилер дугайында партиялык сатып тоагыр болур чорук тараа дүшп, мал чөмп дөшп тү-түшүшүлө таллар.

Чикен кылдыр, «Мекетей» совхозтун чер амылдары-ла-рып ап көрөдү. Ол — хой адырды амыл-агый. Нога-лар, картофель, сүт-биле са-дыгыт болган иштенин чөм-нөлөгө ол хангыр, та-рааны бүдүрүп турар. Пана 3100 тонна турда, совхоз кү-рүгө барык 6000 тонна та-рааны саткан. Ында кургаг, аны хуу манавай, таакаларын бызду, дөрт ажаап кире-ринге арга бүрүзү амылган турар. Бар чаггалар турда-ла, хонжуге бүгү 47 комбайн амылдан унуккан. Сентябрь-нын 30-де талында 500 гек-тар тарааны бастырган, а ок-тябрь 1-де—640 гектар. Маши-налар орай дүгөге чедир амылдан турар.

«Кок-Тей» совхоз күрүгөге тараа садар планын үш анып-татап амыр күсөөткен, оон метализаторлар амылдын эи организастаан шыдаан, ам ажаап алышкынын бүрүн доозушкан. «Сая», «Эгес», «Өк», «УТКА 25 чыл» сов-хозтарын, Тандын «Ком-мунизмдин херек», Каа-Хем-нин «Тилекед», Чоон-Хемчин-тин «Искра» колхозтарын чер амылдарын амылдын дугайында хой аны чүдөргө чугаалап болур.

Республиканын ийгиалы-биле алырга, күрүш шыжамыры-га тараа уруушкуну оонум чоруп турар. Дору чүдүрү-биле амылдан турган болза, кү-рүгөге тараа садарын пана-нын сентябрда күсөөткен, ам хуузаанын күсөөдөргөй угууге амылдан болур тур-ган бис.

Тараанын кестришкынын ийги байдан улам дүрүзөө-лөт. Чоон-Хемчинтин, Улут-Хемчин, Тандын, Барым-Хемчинтин, Бин-Хемнин амыл-агыйларында сымта бол-гаш тавында тараалар ам-даа көнчүт хой. Ажаап алышкын Барым-Хемчикте онза багай чоруп турар. Ында тараанын

чартында биче-ле хойун ажааган. «Барлык», «Шек-пэр» совхозтарын механизаторларын амыл-агый ор-ганизастаан амыл ажааган. Ынчала-даа амыл ажааган. Күшү хуу амылдарын бүгү комбинизм чогумалыг организастаан таварылга ажаап алышкынын чөмнө-кн хандырынар, ол чорук көлүр чылдын дүжүгө чөм-нө болган үренин белеккен, мал чөмн чөткөй-биле ку-ламырлап алырын хандырар.

Күсүр чөм адырлыгы — немеледе дүжүгүтү маддыла-ры. Бо дугайында сатып са-лып турар удуругулар бол-ган спецалисттер келер чы-лын хой немеледе дүжүгүтү алырын маддыла турары ол. Ынчала-даа бо чугула амылдын байдан республика-нын амыл-агыйларын хой нуруузда үрени негеледе-ге дүшөйин турар. Октябрь ай эгелдэн, узавас хөдүн до-нуу калыр. Ындыг түрүжө, күсүр чөм адырлыгы тер-шин оонум темп-биле төрүп турар. Эрткен чылда жө-пүгө, ошү 30 муң гектар амыл, аны планын 37 хуу-зу күсөөткенин туулаалар-ла байдал эгелдэн-дир.

Бин-Хем, Тес-Хем, Бай-Тай-га районнар планын 17—29 хуу күсөөткенин агаргы чылдаган турар бе, мында? Чок болбайн канчаар, шак-ла мындг байдалда Улут-Хем, Чоон-Хемчик болган Барым-Хемчик районнар турар тур-рар, олар күсүр чөм адыр-лыгынын планын үшүн бир келпн бенин күсөөдөн адылар. Чөдүн белеккөргөй темптин сазалды турар кол чылдаган болза күш-амылды көшкар организастаан, тех-никамы белик бодуругу эвес амылган турар болган бо чугула херекте саара түтүг-ган кижилерге сатып чоааш-кыны чөткөс улаадырын турары болур.

Үренин амылдарын, кургадырын болган чөткөй-биле уруу алырын ам доран холга амыр херек. Танды, Каа-Хем районнар чамдык амыл-агыйларында үренин белеккөргөй амыл чүтүр. «УТКА 25 чыл» совхоз тараа кул-тураларын үренин доруу-а-был уруу алган. оларын үренин амылдар лаборатория доран-на хынан алган. Ол үренин тармалыг белик стандарттарын дүжүгү турар.

Ош-биле мады чамдык амыл-агыйларын удуругулар болган спецалистери тараанынын адым фонду-агы чогур кичөөткөй ула-дырынар турар. Барым-Хемчик районда тараа кул-тураларын үренин амыл-а-жылдарын чартымы бени амга чедир белеккөргөй алган. Ол районнар-дын, а ол мынчал Танды, Бин-

Хем болган Каа-Хем рай-оннар амыл-агыйларын үр-енин хынал лабораторияларга баар үренин амыл 11—13 хуузулда хой ээзонин до-жыгы дугаалап болур турар. Бо чылгы дүжүт ажаап алышкынын чамдык белеккөргөй тараанын турган болза-да, иштенин малыга эргөжөк чугула мал чөмн белеккөргөй амыл амыл-а-жыл улаадыры улаас херек. Бо чылгы сатын бол-гаш сазанын эрткен чылда-зында хойу белеккөргөй ал-ган болза, чамдык амыл-а-жыл болган районнар фермаларга, хойну ботта-ларга чөткөй сатып чөм-сүрүрү тургуну ап шы-даан. Танды, Бин-Хем бол-ган Тес-Хем районнар хой-лохоттарында, совхозтар-нда ситен планын чарты-дан биче-ле хойу белеккөргөй, а республикада иш-тин-биле амылган планын күсөөдөргөй 26714 тонна чөт-көс. Бай-Тайга, Тожу рай-оннарда белеккөргөй сатос хереккөргөй чүдө үшүн бир ка-ли, өвүрдө — планын 6,4 хууу, а Эртэн районда пла-нын 3225 тонна сазынан белеккөргөй чүдө 92 то-на.

Бо чүдүлдө мал кышта-дышкынын канчаа-лохот белеккөргөй хуа-нын чамдык шак-ла утуп болзас. Кижилер хереккө-чүлөр ийгиалдынын аны-лелин эи фермаларда олар өсүр-төрүп турар. Ак-көк дил-гилер Сибиринин муруу та-лазына калып чурттай амыр дөргөргө чоотта чала-да эн-гөжө курган. Ындыг чөм-нөлөгөй чөм адырлыгы, хер дүдүрө ошол дүжүгүн, Соңу чүдүрү ол дүжүгүн оларын. Сая мындай эк-келген, Кызылдын каан-ыг агарында мындай уксал кылдыр өсүрүп алганмыдан бээр каш-ла чыл эрткен. Улут-Хемчин хоорай чамында эртен чөм-мүн дүжүгүтү.

Күсүр хуу амылдарын бол-ган кыштагынын белеккөргөй доозарында шак-ла ам көнчүт эгелдэн эрткен. Эрткен үеде температура 10 граду-с чедир соон, чамдык черлерде чалгай хар эргейин турар. Бүгү чөткөргөй болган чөм-нөлөгөй мобилизаста-п, колхозтар, совхозтар мынчал болган техника та-лазы-биле бот-боттарыга ду-далажып, белик организастаан амылдан турган, тараанын, ногааларын болган тарымал ош-сиген чамдык гектары-нын-даа дүжүгүн харга басты-рыбас херек. Бо болза Влади-мир Ильич Лениннин төрүт-түгүн хууздун бээр 100 чы-лынга болган Совет Тыныч-тыг 25 чылдыга төлөткөн ужу-ружыр талаа-мыл бистик план-ларымыста база күсөөдөргөй-ясты алдарымы-биле күсө-дөргөй маддыла болур. Ынчанга партия болган со-вет организасты, Көдө амыл-а-жыл министрствоууну, боду-руге эргелдери-нин уду-ругуларын, бүгү коммунистер, көдө амыл-а-жыл амыл-а-жыл чөм дугайында чо-гуур сатыгыт салыр, белик организастыг болур ужуругу.

АЖААП АП ҮРГҮЛЧҮЛӨВИШААН

План куусеттинген

Түркүн ССР-ин болган Чикен облас-та, кодо амыл-агый ишчилери В. И. Лениннин төртүтүгүн хуу-дун бээр 100 чыл бодурун те-лөтүп удуругула белеккөргөй ишлп, күрүгөге тараа са-дарын планын чөмнөлөгөй чөткөкөн.

Чикен облас-та, кодо, совхозтар тараа хууза алыр черлерге 163 муң тонна тараа-

ны чедир берген, азы-чөм болган мал чөм болур кул-туралар сатып алырын пла-нын амыр күсөөткөн. Ош-кыны амыл-агыйларын ритпн, кукурузанын ажаап ап, күрү-гөге сатып эгелдэн берген.

Түркүн ССР-ин тараа-лары азы-чөм, мал чөм бо-лур културалар садарын план-нарын күсөөткөн, рис дүжүгүн ажаап ап, күрүгөге сатып эгелдэн.

Барым-Хемчинтин «Бол-шевик» колхоз. Оон дооза-рында даштар акырк хар-биле туулаанын эгелдэн. Ынчала-даа шөндөргө дүжүт дош дөмөжөйин турар кижилер улам-на сорунтут, үш-пакты халас эрттирбес дөш шуду-ругу амылдан турар. Хонжурда кестимөөс тарааны 12 ком-

бай-биле штурмашылаан. — Ийи, үш асы хуу болу берсе, тараанын бирү-биле чамдык ажаап адыр бис — деп, колхозта парток сек-ретар Сая Бардазынов Ошү бисе чугаалай-дыр.

Тараа шөдү бо. Комбайн-чапты берген кызыл-тасты кескен. Оларын мурунда комбайнда кызыл тукугашты каап каанын көргөш, пар-ток секретарында айтыр-дын:

— Комбайн-даа шымыр ишкан-тыр аз? — Метализаторлар ортуу-нда социалист чарышты ор-ганизастаан. Оон түнөөлө-беш хонж-ла удуругу. Бо уаада шитилер кызыл туку-гашты хоотун комбайн Сая Чучунуу чаалап алган ол.

Комбайнлар Сая Чучун, Дагаа Хомушук, Донкай Ла-дар, Матпадан Хомушук, Ма-лак-оол Ооржак болган өскө-лө-даа дүжүт ажаап алышкынын эи мурун-а-жыл-дыр. Метализаторлар комму-нист күш-амылын шымыр-чыл деп атты чедир амыр дөш дөмөжөйин турар.

Комбайнлар ээчтир чө-рун орда, тараа сөөртүр маши-налар хаштыр халдын кел-гизер. Комбайнлар оларын тараа-биле доран дошду чү-дүрүгө, машиналар биче-ла-да эргитирбей хантарлар.

Донкай Караман, Хомушук Че-чен хуу нормамын үргүлчү амыр күсөөдүп турган. Тарааамап ортууга мас-са-политикат амылдар талаа-мыл хемчегер алдынын турар. Култура бажыныгын уран чүдү бөлүмүнүн агы-биге 11 удаа солуу программалык концертти та-раагайларга бараалаткан. 30 амыр лекция, белекдар мын-чал.

«Болшевик» колхозтун та-раагайлары ийгиал-биле 1701 тонна тарааны бастырып ап, гектарга ошаштыр 11,3 гек-тар дүжүгүтү ажаап ап турар.

Колхоз күрүгөге 100 тонна тараа дүжүр планын, Ошү ам 650 тонна амык кылдыр амыр күсөөткен, тараа ду-жаалдамы үргүлчүлүгү турар болган күрүш шыжамыры-ча иштени-биле 1000 тонна тарааны дүжүр деп бекткен хуузагы алган, ошү октябрь 11-ниң бетинде амыр күсөөдүр дөш шудуругу амылдан турар-лар.

Колхозта тараа ажаала-да дүрөнтөт байдалдар баа-ла бар, 500 га дүжүт соокка алышкан, ушак.

Ындыг болза-да Совет Ты-нычтыг 25 чыл оюнун түнөө-чөдүр ажаап алышкынын бүрүн доозуп, анаа төлөткөт белеккөргөй ужурамынга бол-шевиктер чөткөргөй.

К. САРЫП-ОЛ,
ЧУРУКТА: колхозтун тараа ишчилери комбайннар амылдан турар.

Фото А. МЕЛНИКОВТУУ,

Мал чөмнеринин белеткели

(Сентябрь 29-на чедир, хуу-биле)

РАЙОННАР	СИГЕН	СИНОС
Бай-Тайга	114,6	30,1
Чоон-Хемчик	106,1	59,4
Өвүр	100,2	6,4
Барым-Хемчик	93,2	54,4
Эртэн	88,9	1,0
Улут-Хем	80,8	62,7
Каа-Хем	78,6	62,6
Монгуш-Тайга	76,8	—
Тожу	64,4	30,4
Кызыл хоорай Совет	63,8	42,3
Тес-Хем	59,6	84,6
Танды	57,9	34,2
Бин-Хем	57,9	34,2
Республика	79,4	58,7

А. АДЫГБАЙ.

УГААН АЖЫЛЫНЫҢ ҮЖЕН МИЛЛИОН АЖЫЛДАКЧЫЛАРЫ

Бо чылын совет институттары болгон техникумдары дооканарың саны бүдүн чартым миллион киши ашкан. Дээди болгон тусай ортумак өөредилге черлерин дооканарың саны чалгас чыл дургузда беш 180 муң киши көвүдөн деп. Топ Статистика Эргелелиң динидамында өөредилге болгон.

Ол-да өөрдү ашкан турар: бо күзү совет дээди болгон тусай ортумак школалар ий миллион ашкан кишини — 900 муң студентин болгон техникумдар 1 миллион 300 муң өөренкини чыгарган. Оон аңгыда чад дээди өөредилге черлери — институттар — Астраханга, Краснодарга, Шахты хоорайга ашканлар өтө-төз болгон оларын дини саны 800 черер. Сибирге болгон Ыраккы Чөөн чүкө оң-оң чад техникумдар ашканын болгон чуртка оларын саны 4000 ашар.

Амгы беш чыл (1966—1970 чылдар) дургузда дээди болгон ортумак эртемниң чеди миллион чыгам специалисттерин белектен турар учурдуг. 1965 чылдын төвчүзүндө улус ажил-агынды ажалда турган 12 миллион ажил специалисттерге ийча кишилер.

Бир эвес ленинчи юбилей 1970 чылда школалар бүтүшкө оң чад өөредилгениң ийчилге колдуңда доогузган турар учурдуг дээрин барымдаалар ашар болза, Совет Эвилелиңге угаан ажил-агынды ажалдакчыларын — оң интеллигенцияны белектен турар чуртка оларын саны 800 черер. Сибирге болгон Ыраккы Чөөн чүкө оң-оң чад техникумдар ашканын болгон чуртка оларын саны 4000 ашар.

Хааның Россияга интеллигенция бот-ажыл-чорудулагы чомун чалгас бешин хуузу болбой турган. ТСЭ-ниң сан медоериниң бугаар алырга, 1968 чылдын эгезинде совет хоорайларга болгон көдө черлерге нургузалаа чад угаан ажилың кишилер 29 миллион чыгам киши сапат-тамын турган ол дөргө чуртун күш-агынды кылым шыдаар бүт чомунун барып 25 хууздур. А ам угаан ажилың ажалдакчыларын саны бисте 30 миллион четкен.

ССР-ин ажилчы чоңарың аразында 55 хуу чедип турар ажилын аңгының соңида совет интеллигенция сан талазы-биле ийги чериң ашар турар социал бөлү — интеллигенция апарган дөргө ол-дур.

Интеллигенцияны саны дүргөн өзү турар. Ыччалаа да ол өздө ажилын аңгының өздүлгениң темпелеринге четкен турар. Чикээ, 1940 чылдан 1967 чылга чедип ажилын аңгының саны 2,4 катан өскөн болза, интеллигенцияны саны ол үнөң дургузда ийи кататан биче-ле өзөш өскөн. Ыччалаа оң ийи социал категорияны өздүлгө сөөлү чылдар да мун-не чоокшалайың келген. Ыччаарга угаан болгон күш-агынды ажалдакчыларын аразында хамаарылганы амдымында 1:4 болуп турарда болза, угаан ажилы кылып турарларын саны өзү, ол каршынан моон сонгаар шуут өскөрүн келер. Интеллигенцияны ролунун күшлөргө хамаарыштыр Д. И. Брейнев Октябрьдин 30 чылдыга тураскааткан юбилей

интеллигенция мында деп айткан: «Бистин интеллигенция кылу-турмуз өскөн тууду-на, эртемниң болгон техниканы деңшпалген улам бургулаар-лаар, совет улустун мурун-да турар аажок улуг сорулгаларын шиптирээрлөргө интеллигенцияны ролу улам көсүк өөр апар».

Делегейиң бүгү-ле сайыраңгай чурттарында угаан ажилы кылып турар кишилерин санының өздүлгө буржуаз идеологтар болгон ревизионистер эртем-техниктиң революция чоруп турда төөгүдү деңшпалген гегемонунун ролу интеллигенцияны шиптир дээр чүвезинге бугурулган кылдыр тайм-бырларын орадажым турарлар. Ыччаарга шиптир хек-ректин анализиниң көргүзү турарын бугаар алырга, капиталист чурттарда-да, социализм чурттарында-да, тоогузун буржуазиядык чорудулазын тодаралар кол күш өң-не организастык болгон капитализм дүжүрү-ринге, кижини кижиле чорукту билбес интеллигенция тургузарында өң-не соңуу-галды ажилын аңгы болуп келген болгон болур-да. Чүвезиң учуру кайы-бир социал бөлүктүн санының хойндо эвес-ле болгон — хааның Россияга ажилын аңгы өң хой санын аңгы болуп тур-бай, мычалаа-да революцияның гегемону ол-ча болгон болгон. Ыччаарга бот-тусайлаа аңгы болбой турар интеллигенция учур туркуу турар аңгыларын кайы-бир-соңуу аңгы талашың шиптир хайры, боттук күш болу бээр. Ол аңгылар боттарың ээл-чөөндө интеллигенцияга соңуу-галдык болгон. В. И. Ленин чуртуалааны-биле алырга, «бүгү интеллигенция аңгы талазы-биле эрге-ажыктарын болгон политиктиң бот-ажыл-чорудулагы хөгжүдөш өң-не медоердиг, өң-не шиптирлериң база өң-не тода көргүзүң база илердериң турар болгон чуртка интеллигенция деп алаар».

А тоогузун чорудулазы бүгү делегейде интеллигенцияны чомун-на харын ажилын аңгының туркуна улам чоокшалайың бар чыдар. Коммунист болгон ажилын шиптирлериң бот чылдын ноыда Москвага болгон делегей Човула хуралының документалык мында деп чутулаа турар: «Эртем болуп шуут-ла бугуруң күш болуп бар чыдар бистин үевиште интеллигенция хөдөлгөниң күш-агынды ажалдакчыларын хурулгөниң улам-на немейиң кылар турар. Интеллигенцияны социал эрге-ажыктарын аңгының эрге-ажыктары-биле каттыжы, оң чогадымың чүткүдө ээлериң — монополистерин эрге-ажыктарында чоруктурар».

Тилкөн социализмниң чурттарында ажилын аңгының болгон интеллигенцияны аразында чоокшалайың улам шиптирлериң чеге-биле чоруп турар. Интеллигенция социал тургузуунун өскөрлө-ни-биле холбоштыр интеллигенция болуңун чүткүдө-ниң-даа, бодуңун составында да талазы-биле күш-агынды, уаучу, ажилын-тараачын интеллигенция кылдыр шиптир өзү турар.

«Ажылдын интеллигенция» деп билиниң Ленин 1899 чылда-ла көргөн болгон ажилын аңгының ийгиңге ол бөлүгү калыптанып кыйтырган. Бодуңун хурундо эрге-ажыктарын ашкан. Россияның пролетариаты, оон Коммунист партияны ажилын интеллигенцияны дүргөн өздүлгөниң дөшүгүн хөгжүдөш ийгиңиң ашкан. Институттарга кирерин белектелген эртерин тусай өөредилге черлери — рабфактары (ажылчылар факультеттери) тургускан. Дээди өөредилге черлеринге болгон техникумдарга ажилчыларын, тараачын-нарын болгон оларын ажалдакчыларын колдуу ап турган. Ажилчыларын болгон колхозчуларын бугуру-галды ажалдакчыларын өөрөңгө келген болгон бот-өөредилге калбаа-биле илердериң. Ол бүгү болза күш-агынды интеллигенцияны калбак кезең тургузарында чедирген. ССР-ин интеллигенцияны ажилчыларын болгон тараачын-нарын аразында үнөң. Первотуралыкшын Ново-трубный заводунда 1263 инженер болгон техникти социологтар айттырга, оларын 42 хуузу ажилчыларын, 32 хуузу тараачын-нарын үнөң болгон 26 хуузу интеллигенцияны ажалдакчыларын болгон.

Азы өскө бир тодаргай факт. 1968 чылда дээди өөредилге черлеринге кирген аңгы-аңгының 39 хуузу ажилчин-нарын болгон ажилчыларын ажалдакчыларын, 16 хуузу колхозчулар болгон колхозчуларын ажалдакчыларын болгон. Ыччаарга ол дөргө хурундо салбырлар-дыр, а студенттерин дег кешинде хойу бугуру-галды ажалдакчыларын келжөө болгон бот-өөредилге салбырларында өөрөңгө турар-ла болгон.

Дээди өөредилге черлерин чалгыла белектел салбырларын организастаа дугайында СЭП ТК болгон ССР-ин Министрлер Човулың чоотка чад доктал хурун ашкан. Ортумак өөредилге черлерин доокан болгон ажилын аңгының туркуна улам чоокшалайың бар чыдар. Коммунист болгон ажилын шиптирлериң бот чылдын ноыда Москвага болгон делегей Човула хуралының документалык мында деп чутулаа турар: «Эртем болуп шуут-ла бугуруң күш болуп бар чыдар бистин үевиште интеллигенция хөдөлгөниң күш-агынды ажалдакчыларын хурулгөниң улам-на немейиң кылар турар. Интеллигенцияны социал эрге-ажыктарын аңгының эрге-ажыктары-биле каттыжы, оң чогадымың чүткүдө ээлериң — монополистерин эрге-ажыктарында чоруктурар».

Тилкөн социализмниң чурттарында ажилын аңгының болгон интеллигенцияны аразында чоокшалайың улам шиптирлериң чеге-биле чоруп турар. Интеллигенция социал тургузуунун өскөрлө-ни-биле холбоштыр интеллигенция болуңун чүткүдө-ниң-даа, бодуңун составында да талазы-биле күш-агынды, уаучу, ажилын-тараачын интеллигенция кылдыр шиптир өзү турар.

«Ажылдын интеллигенция» деп билиниң Ленин 1899 чылда-ла көргөн болгон ажилын аңгының ийгиңге ол бөлүгү калыптанып кыйтырган. Бодуңун хурундо эрге-ажыктарын ашкан. Россияның пролетариаты, оон Коммунист партияны ажилын интеллигенцияны дүргөн өздүлгөниң дөшүгүн хөгжүдөш ийгиңиң ашкан. Институттарга кирерин белектелген эртерин тусай өөредилге черлери — рабфактары (ажылчылар факультеттери) тургускан. Дээди өөредилге черлеринге болгон техникумдарга ажилчыларын, тараачын-нарын болгон оларын ажалдакчыларын колдуу ап турган. Ажилчыларын болгон колхозчуларын бугуру-галды ажалдакчыларын өөрөңгө келген болгон бот-өөредилге калбаа-биле илердериң. Ол бүгү болза күш-агынды интеллигенцияны калбак кезең тургузарында чедирген. ССР-ин интеллигенцияны ажилчыларын болгон тараачын-нарын аразында үнөң. Первотуралыкшын Ново-трубный заводунда 1263 инженер болгон техникти социологтар айттырга, оларын 42 хуузу ажилчыларын, 32 хуузу тараачын-нарын үнөң болгон 26 хуузу интеллигенцияны ажалдакчыларын болгон.

Азы өскө бир тодаргай факт. 1968 чылда дээди өөредилге черлеринге кирген аңгы-аңгының 39 хуузу ажилчин-нарын болгон ажилчыларын ажалдакчыларын, 16 хуузу колхозчулар болгон колхозчуларын ажалдакчыларын болгон. Ыччаарга ол дөргө хурундо салбырлар-дыр, а студенттерин дег кешинде хойу бугуру-галды ажалдакчыларын келжөө болгон бот-өөредилге салбырларында өөрөңгө турар-ла болгон.

Дээди өөредилге черлерин чалгыла белектел салбырларын организастаа дугайында СЭП ТК болгон ССР-ин Министрлер Човулың чоотка чад доктал хурун ашкан. Ортумак өөредилге черлерин доокан болгон ажилын аңгының туркуна улам чоокшалайың бар чыдар. Коммунист болгон ажилын шиптирлериң бот чылдын ноыда Москвага болгон делегей Човула хуралының документалык мында деп чутулаа турар: «Эртем болуп шуут-ла бугуруң күш болуп бар чыдар бистин үевиште интеллигенция хөдөлгөниң күш-агынды ажалдакчыларын хурулгөниң улам-на немейиң кылар турар. Интеллигенцияны социал эрге-ажыктарын аңгының эрге-ажыктары-биле каттыжы, оң чогадымың чүткүдө ээлериң — монополистерин эрге-ажыктарында чоруктурар».

Тилкөн социализмниң чурттарында ажилын аңгының болгон интеллигенцияны аразында чоокшалайың улам шиптирлериң чеге-биле чоруп турар. Интеллигенция социал тургузуунун өскөрлө-ни-биле холбоштыр интеллигенция болуңун чүткүдө-ниң-даа, бодуңун составында да талазы-биле күш-агынды, уаучу, ажилын-тараачын интеллигенция кылдыр шиптир өзү турар.

«Ажылдын интеллигенция» деп билиниң Ленин 1899 чылда-ла көргөн болгон ажилын аңгының ийгиңге ол бөлүгү калыптанып кыйтырган. Бодуңун хурундо эрге-ажыктарын ашкан. Россияның пролетариаты, оон Коммунист партияны ажилын интеллигенцияны дүргөн өздүлгөниң дөшүгүн хөгжүдөш ийгиңиң ашкан. Институттарга кирерин белектелген эртерин тусай өөредилге черлери — рабфактары (ажылчылар факультеттери) тургускан. Дээди өөредилге черлеринге болгон техникумдарга ажилчыларын, тараачын-нарын болгон оларын ажалдакчыларын колдуу ап турган. Ажилчыларын болгон колхозчуларын бугуру-галды ажалдакчыларын өөрөңгө келген болгон бот-өөредилге калбаа-биле илердериң. Ол бүгү болза күш-агынды интеллигенцияны калбак кезең тургузарында чедирген. ССР-ин интеллигенцияны ажилчыларын болгон тараачын-нарын аразында үнөң. Первотуралыкшын Ново-трубный заводунда 1263 инженер болгон техникти социологтар айттырга, оларын 42 хуузу ажилчыларын, 32 хуузу тараачын-нарын үнөң болгон 26 хуузу интеллигенцияны ажалдакчыларын болгон.

Азы өскө бир тодаргай факт. 1968 чылда дээди өөредилге черлеринге кирген аңгы-аңгының 39 хуузу ажилчин-нарын болгон ажилчыларын ажалдакчыларын, 16 хуузу колхозчулар болгон колхозчуларын ажалдакчыларын болгон. Ыччаарга ол дөргө хурундо салбырлар-дыр, а студенттерин дег кешинде хойу бугуру-галды ажалдакчыларын келжөө болгон бот-өөредилге салбырларында өөрөңгө турар-ла болгон.

Дээди өөредилге черлерин чалгыла белектел салбырларын организастаа дугайында СЭП ТК болгон ССР-ин Министрлер Човулың чоотка чад доктал хурун ашкан. Ортумак өөредилге черлерин доокан болгон ажилын аңгының туркуна улам чоокшалайың бар чыдар. Коммунист болгон ажилын шиптирлериң бот чылдын ноыда Москвага болгон делегей Човула хуралының документалык мында деп чутулаа турар: «Эртем болуп шуут-ла бугуруң күш болуп бар чыдар бистин үевиште интеллигенция хөдөлгөниң күш-агынды ажалдакчыларын хурулгөниң улам-на немейиң кылар турар. Интеллигенцияны социал эрге-ажыктарын аңгының эрге-ажыктары-биле каттыжы, оң чогадымың чүткүдө ээлериң — монополистерин эрге-ажыктарында чоруктурар».

Тилкөн социализмниң чурттарында ажилын аңгының болгон интеллигенцияны аразында чоокшалайың улам шиптирлериң чеге-биле чоруп турар. Интеллигенция социал тургузуунун өскөрлө-ни-биле холбоштыр интеллигенция болуңун чүткүдө-ниң-даа, бодуңун составында да талазы-биле күш-агынды, уаучу, ажилын-тараачын интеллигенция кылдыр шиптир өзү турар.

артар» деп оңалап демдег-диз.

Материалдык бугуру-галды хөгжүдөш эртемниң ролунун улгаканын халба-тыр эртемниң хөгжүдөш-би-ле шуут холбоштыр мында интеллигенция категорияны негедде ССР-де дүргөн өзү турар. Ам мында интеллигенция улус ажил-агынды специализириниң ийги санының 8 биче-ле ажил хуузу болуп турар. Ыччаарга ол ийги саны 1955 чылдан 1968 чылга чедип 2,5 катан өскөн болза, эртем ажал чериңде специализириниң саны ол үнөң дургузда 4,3 катан өскөн. ССР-де эртем ажалдакчыларын — олар 800 муң ажил-делегей-ны эртем ажалдакчыларын дөрттүн бир кезин болуп турар.

Совет интеллигенцияны, өң-не хой санын бөлү — бугуру-галды-техниктиң интеллигенция, тодаргайларга заводтар, тукутарда, сохко-тарда, колхозтарда болгон өскө-да ол аңгының черлерде ажалдап турар специалисттер болуп турар дүрүм бугаар чүтү-дүр. Олар бүгү специализириниң 41 хуузу-дур. Улус ажал-агынды ажалдап турар дипломат инженериниң саны ССР-де эң хой — ажал ийи миллион киши. Совет интеллигенцияны эртем хой кезең, ажал бүгү специализириниң 23,4 хуузу улус өөредилгениң болгон кылу-тургузалаанын, 15,5 хуузу — калма калмаалында ажалдап турар.

ССР-де интеллигенцияны национал составының дугайында статистика база көчүктү солуу. Хааның Россияга угаан ажилын аңгының ажалдакчыларын көчүктү өзөш турган, мычаарга чуртун национал кыдым-кыдым черлерин оларын саны оон-да өзөш турган. 1914 чылда чуртка ажалдап турган 105 дээди өөредилге чери кол нургузалаа-ла Россияның кол районна-рында чүтү-дүр. 21 хоорайга мөөн-нөшкөн турган. Амгы Бело-руссияны, Азербайжанын, Арменияны, Молдавияны, Узбекстанын, Туркмени-станын, Таджикистанын, Киргизияны, Казахстанын деңшпалген чалгас-даа ин-ститут турган. Амгы үеде дээди өөредилге черлери 350 хоорайларда бар, дээди өөредилге черлери эвилелден-болгон автономнуг бүгү ре-спубликаларда бар. А үеде адаттыңан республикаларын деңшпалген 1967 чылда 789 муң студенттерин 156 институттар ажалдап турган.

Хааның Россияга дээди эр-темниң чүтү хой эвес санын хөдөлгөш, кол нургула-ында интеллигенция ажалдакчыларын үнөң хөдөлгөш черлериң чедип ашар аргалың турар. Ам хөдөлгөш улус ажил-агынды дөргө болгон ортумак эртемниң бүгү специализириниң 58 хуузу болу берген.

Мынчаарга ССР-де интел-лигенция ажал-чорудула, эртем чедип ашар өргө бүгү-ле кижилерге бир дөмөй де-диптир болгон бистин чурту-вустун Конституцияны-биле магадылаттыңан.

Бистин хой националдык совет интеллигенцияны боду-ну чогамдык энергияны ажилын аңгының, бүгү улус ажил тургузуучу ажал-агын-ды чалгыс ай кылдыр хол-боштырың, чад интеллиген-тия тургузуушкунга эң ийе-ликтир кырың турар.

Илья АГРАНОВСКИЙ.

ЛЕНИНГРАД. «Вибратор» заводна элдинг лаборатория тымтып келген. Оон бээр 10 чыл болгон. Ону ажилчы слесарь Николай Николаевич Васильев удуруп турар. Ук лабораторияны нургулайында база оң чогадым ажал кылымынга таарыштыр тургускан. Васильевтин лабораторияны ам шенелде чери эвес, харын заводтун шагда-ла тургустунган база бир салбыры болу берген. Чогадым, шиптир болгон шенелде ажалдарын хары угда коллектив ажалчыларын о лаборатория эвилелдиртир турар. Ол үнөң дургузда анал соңуу-галды хой-хой чад чогадымдарын кылган. Оларын аразында сава кылымында эгелеш, динтерин аартпай, бус-биле ажалдаар бичин турбина-биле орумзөргөниң чедип уастир-нуң хой-хой ажалдарында ажалдакчыларын турар, бус-биле ажалдаар херсөөлөр бар. Слесарының ажалдарын чингедир хой-хой механизмиң тургустунган. Төлөңдө шыгыларын хоогалааш, ийи кижини созуу ажалдаар машина бүгү-ниңиге үелестен. Бүгү эде хептер, ажалдар биле балымчар чымчыланың өңдөш, массаж кылдыр оң-за дериг, хиптир ажалдаар вибратор болгон өскө-даа хой-хой херсөөлөр бар. Ам завод чогадым ажалчыларын тургустун чад дериглерин ажалдааш, эгелеш эвес арым орун-ганын ап турар.

ЧУРУКТА: Васильев лабораторияны ажалдакчыларын (солгай таладан оң талага) механик Н. А. Сергеев, токар М. С. Золотов, И. Н. Васильев биле механик В. П. Бенд оларын бус-биле ажалдаар дериг тургузуу чутаалажым турар.

М. БЛОХИНИНГ ФОТОЗУ. (СЭТА-ның фотохрониказы).

ДЕЛЕГЕЙ БО ХУННЕРДЕ

ДЕЛЕГЕЙ ШУУЛГАНЫ

АЛМА-АТА. (СЭТА). Ок-тябрь 1-де Алма-Атага «На-ционал-хосталгалык револю-циялар дугайында Ленинчи өөредилге болгон чад хөгжү-турар чурттарың социал деңшпалгениң аңгы өң-чады-ла» темалык делегей шуу-ла-ны ажалтыңган.

Аңаа Азия, Африканың буу-ган Латин Американың хой-хой чурттарының төлөлек-тери, национал-хосталгалык

шимчээшкениң удуруткучу-лары, акм-дунга социалист-күрүлөриң төлөлериң кир-жи турар.

«СЭП ТК-ның Политбиро-кежиңунге кандаат, Ка-захстаның Компартияның ТК-аңгың бирги секретари Д. Кунаев «Улустарың на-ционал-хосталгалык шимчээ-шкениң дугайында Ленинчи өөредилге» деп илеткел кылган.

Журналистер ужуражышкыны

ЛЕНИНГРАД. (СЭТА). Ок-тябрь 1-де Смольныйда улус ажалыга делегейиң журна-листтер ужуражышкыны ажалтыңган. Ужуражышкы-ны В. И. Ленинниң то-руттуңун хурундо бээр 100 чыл болурунга тураскааткан. Аңаа барык 90 чуртунг де-мократтың парлаагының тө-лөкчелери кырың турар.

Шуулааны ССР-инг жур-налистер эвилелиң баштаар чериниң дөргөй, «Правда» созулунг кол редактору М. В. Зиминың ажалган.

Деңшпалгит журналист-кыны төлөкчелери чутаала-жышкыны кылырын болгон Ульяновскиниң, Москваның Ленинчи черлери-биле тагы-жарың үргүлчүлөр.

Чер байлаан шиптир алырга Куба Республикага совет геологтар болгон геофизиктер улуг дузаны чедирип турар. Оларны кырыңгиз-биле ол чуртта нефть байлыгы чер-лери болгон ажалың кызымдарын шиптир тапкан. ЧУРУКТА: сейсическая станцияда ажалдарың, техник-тиг удуруткучу В. Л. Синиельский, оператор Фелиберто Сан-тиестефан болгон улуг инженер-геофизик А. П. Семенов. С. ПРЕОБРАЖЕНСКИЙНИНГ ФОТОЗУ. (СЭТА-ның фотохрони-казы).

«Идиктер-69»

делгелге

37 чуртунг идик болгон алыс уастирлунг эң чад чө-дөшкениң керүүнү тур-рар. Делегейиң «Идиктер-69» делегейиң октябрь 1-де Чехословакия Социалист-Республиканың бугуру-галды черлериниң болгон организастаагың хурун деңшпалгит-тиңген.

Чехословакия идиктер бугу-рер талазы-биле делегейиң бирги черлериниң бирээш ээлеп турар. Акм-дунга ол чурт эр болгон хөдөлгөш, уруулар кедей, акм шымырың 110 миллион эгеш идикти, алыс бугуру-галды хой барааның — чөмөдөннөш, сукаларын, гол заттарын чыгарың бугу-рурун турар. Чехослова-кия идиктериниң бугуру-галды кылымыңың шымырың деле-гейиң эң акм идик эгелер-иниң дөмөсү. СССР про-дукцияны хой эгеш чуртка салды турар. Оң кол салды алымың Совет Эвилели. СССР чүгө бо чылын бешин 25 миллион эгеш идикти се-дип алаар.

Корудеге кырың турар үжөн тод бугуру-галды чер-лери Бугу-хөдөлгөш савды налагатымың хурунда дипло-маттың тыгаскан. Делегейиң октябрь 1-де Чехословакияны Совет Эвилели-не идик сабарының дугайында ССР-инг төөгүдөш эң улус керээз аттар салды-нан. Ол керээз бугаар СССР-де 1970 чылда 30 миллион хире чүтү-дүр идиктер-ни сабар.

(СЭТА).

Социализм чурттарында

ГДР

Берлине Германия-совет найрал атыг коллективтерин ужуражышкыны болгон. Ужуражышкыны ГДР-инг 20 чыл оюнга болгон В. И. Ленинниң турттуңун хурун-де бээр 100 чыл болурунга тураскааткан. Ужуражышкыны кырыңгизлери боттарың коллективтерин ажалдап турарын, ажилчы-тараачын куртуни быжыгала-рыга Германия-совет найрал интеллигенция кырың турар уагү-хуузу чутаалаан. 3,6 миллион кижиниң эвилел-диртир турар ол интеллиге Германия-совет найрал атыг деп аалдырын чедип алыр дөш чарыш турттуңун.

Ам мында атты 12 муң ажил коллектив эдилеп турар. Республикага ул интеллиген-тия эгелешкениң бугуру-галды ажалдакчыларын бугу адырларында совет дуржу-галы өөренириң болгон ажалдакчыларын 4 муң ажил болтурун тургустунган.

ПЕКИН, октябрь 1. (СЭТА). Бөгүн Кыдат Улус Республи-каның тургустунганының 20 чыл оюнда Пекинниң Тяньань-мың шөлүнге чыскаал болгон. Шоуду дургаар шериглерин, хувайбоннерин, олодочерин-ниң колонналарын эртен. Чыскаал кылажың өгө-

ВЕНГРИЯ

Венгрияны ажалчы чоңа-нары боттарының улус ажал-агынды планарын чедип-шиптир боттарың турар. Венгрияның уастир баштай хыс айның планын 101 хуу күтсеткен. Дашкын чурттарга сабар бугу барааның 70 хуу социалист чурттарга чоруду берген.

Венр ажалчы чоңарың ажал төлөпүр база улгакан.

ПОЛЬША

Уагүчү Польшаның Конник хөмүр-даш бассейниңде күчү-шылдыг талазы-биле ийги-чери эден турар, бус-биле ажалдаар электростанцияның туугу-хуузы 200 муң ки-ловат күчү-шылдыг алымы турбуни ажалдаа хурундо берген. Мынчаарг станцияны ийги күчү-шылды 1 миллион 200 муң киловатт чет-кен.

ПУР-нун бус-биле ажалдаар күчүм өң улуг, 3 миллион ки-ловат күчү-шылдыг кылдыр

Тодаргай айыыл

БОНН. (СЭТА). Барың Германияны Трир хоорайы-ның чогууда чаагады орук-ка 5 килограмм порошок бу-дүмөдөш хал орун калган чыткан. Ук будүмөш кып-ның тымың боогдар сал

